

УДК: 658.334.7

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ У ВЛАСНІЙ ТОРГОВЕЛЬНІЙ МЕРЕЖІ ПІДПРИЄМСТВА

студентка, Запорожець М. Г.,

mariinazaporozhec@gmail.com

науковий керівник: Стельмах Н. Є.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна, Київ

Стаття присвячена виявленню проблем обліку реалізації продукції у власній торговій мережі підприємства та розробки напрямків їх подолання. Рішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати бухгалтерський облік і аналіз готової продукції та її собівартості, підвищить ефективність виробництва, конкурентоспроможність продукції, що виробляється, підвищуючи економічний потенціал підприємства. За результатами дослідження запропоновано рекомендації щодо поліпшення стійкого процесу документообігу з обліку готової продукції шляхом впровадження розробленої форми зведеного документа. Охарактеризована готова продукція і обґрунтовано нові підходи до вирішення питання організації обліку реалізації продукції у відповідності до сучасних потреб управління.

Ключові слова: облік готової продукції, реалізація готової продукції, підприємства з власною торговельною мережею, аудиту реалізації продукції, агропромисловий комплекс.

студентка, Запорожець М. Г. Совершенствование организации учета реализации продукции в собственной торговой сети предприятия / Киевский национальный экономический университет

имени Вадима Гетьмана, Украина, Киев.

Статья посвящена выявлению проблем учета реализации продукции в собственной торговой сети предприятия и разработки направлений их преодоления. Решение исследованных проблем позволит эффективно осуществлять бухгалтерский учет и анализ готовой продукции и ее себестоимости, повысит эффективность производства, конкурентоспособность производимой продукции, повышая экономический потенциал предприятия. По результатам исследования предложены рекомендации по улучшению устойчивого процесса документооборота по учету готовой продукции путем внедрения разработанной формы сводного документа. Охарактеризована готовая продукция и обоснованы новые подходы к решению вопроса организации учета реализации продукции в соответствии с современными потребностями управления.

Ключевые слова: учет готовой продукции, реализация готовой продукции, предприятия по собственной торговой сетью, аудита реализации продукции, агропромышленный комплекс.

M. G. Zaporozhets, student, Improvement realization product accounting organization in the own trade enterprise / Vadim Hetman National Kiev Economic University, Ukraine, Kyiv

The article is devoted to the identification of problems of accounting of sales of products in the enterprise's own trading network and development of directions for overcoming them. The solution of the researched problems will allow to carry out effective accounting and analysis of the finished product and its cost, increase the production efficiency, competitiveness of the produced products, increasing the economic potential of the enterprise. According to the results of the research,

recommendations for improvement of a stable process of document flow from accounting of finished products by introduction of the developed form of the summary document are offered. Finished products are characterized and new approaches to solving the issue of organization of accounting of sales of products in accordance with modern management needs are substantiated.

Keywords: accounting of finished products, sale of finished products, enterprises with their own trading network, audit of sales of products, agro-industrial complex.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день реалізація готової продукції (робіт, послуг) являє основний атрибут ведення підприємницької діяльності. Також можна сказати, що це головне джерело доходу будь-якої організації. Саме при процесі реалізації готової продукції настає завершальний етап кругообігу господарських засобів підприємства. Від того, як підприємство визначить фінансовий результат від продажу готових виробів залежить достовірність і правильність визначення фінансового результату діяльності підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку доходів має встановлені традиції, однак постійне оновлення їх складу на тлі прогресивного впровадження застосовуваних технологій як у самому виробництві, так і його організації дозволяє говорити про необхідність уточнення ряду прийомів і способів відображення складових фінансового результату в обліково-аналітичній системі підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку готової продукції та її реалізації є об'єктом особливої уваги як в теоретичному плані, так і в практичному, бо вони прямо впливають на отримання фактичного доходу підприємства за результатами його

ринкової діяльності, на своєчасність і точність надання керівництву інформації для прийняття управлінських рішень. Проблемами обліку і аналізу готової продукції займалися такі вчені: Артюх О. В., Цонкова Є. Г., Цимбалюк А. Д., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Мисливка К. А., Макаренко А.П., Кащена Н. Б., Носач Н. М. та ін., але деякі питання так і залишилися не до кінця вивченими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що облік витрат на виробництво продукції визначається специфікою галузі, типом і обсягом виробництва, особливістю технологічного процесу, складністю продукції, що виготовляється, її асортиментом, організаційною структурою підприємства і т.д. Виходячи з цього, для побудови ефективної системи обліку готової продукції і її реалізації велике значення має облік особливостей діяльності підприємств.

Постановка цілей. Головна мета дослідження полягає у виявленні проблем обліку реалізації продукції у власній торговій мережі на сучасних підприємствах і забезпеченні його ефективного функціонування.

Виклад основного матеріалу. У сучасний період принципово змінилось концептуальне поняття суті бухгалтерського обліку, яке направлене на забезпечення обліковою інформацією не абстрактного користувача, а на задоволення специфічних потреб конкретних користувачів.

Однією з найважливіших проблем, яка стоїть перед організаціями, є визначення такого асортименту продукції, який одночасно буде задовольняти попит покупців та приносить максимальний обсяг прибутку та чистих грошових надходжень на підприємство. Ефективність управління асортиментом продукції впливає як на фінансове становище підприємства, так і на його

позицію на ринку пропозицій. Формування інформаційних ресурсів і виробничих витрат для оптимізації асортименту продукції можливо тільки в рамках інформаційно-логічної системи, яка буде проводити перетворення вхідних ресурсів адекватно організаційним і технологічним особливостям виробництва в релевантні інформаційні ресурси про витрати на продукцію [3]. До основних проблем обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі підприємства відносять:

1) регулярна відсутність контролю над процесом виробництва готової продукції, зберіганням її залишків на складах та в інших виробничих приміщеннях;

2) достовірне та безпомилкове оформлення процесу реалізації готової продукції у власній торговій мережі в первинних документах;

3) організація грамотного процесу взаємодії з покупцями готової продукції;

4) здійснення контролю виконання плану по договірним відносинам, включаючи перевірку асортименту та обсягу реалізації готової продукції по кожній торговій точці;

5) здійснення точного розрахунку доходів, які отримані від операцій з реалізованої готової продукції у власній торговій мережі;

6) контроль виробничих витрат, які входять у фактичну виробничу собівартість готової продукції;

7) здійснення розрахунку прибутку, який утворюється з виручки від реалізації готової продукції у власній торговій мережі за вирахуванням собівартості і т. д.

Одним з головних питань обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі є формування облікової політики, основними елементами якої, у частині досліджуваного питання, є: вибір облікової

ціни готової продукції, спосіб її обліку, порядок формування резервів під зниження вартості готової продукції тощо [5].

Наступною проблемою, яка виникає на етапі випуску готової продукції, є відображення в облікових документах її руху на підприємстві [4]. Це обумовлено тим, що контроль за рухом готової продукції виступає гарантом успішної роботи підприємства на ринку. Крім затверджених форм документів, пропонується застосування розробленого зведеного документа, який має назву «Відомість випуску, відвантаження і реалізації продукції». Ця відомість містить всю необхідну інформацію щодо кількості і вартості відвантаженої продукції, її фактичної собівартості і виручених коштів на кінець кварталу за кожним магазином. Застосування такої відомості надасть можливість оперативного аналізу надходжень за відвантаженою продукцією і миттєвого визначення суми дебіторської заборгованості на будь-яку дату по кожному магазину.

В інформаційній системі підприємства використовуються різноманітні бухгалтерські документи, від якості яких значною мірою залежить ефективність управління, використовується багато документів первинного обліку руху готової продукції за добу, операції яких дублюються. Це призводить до накопичення документації. Проте незалежно від рівня використання побудова документів повинен бути завжди раціональною: документи повинні бути зручними і змістовними, складатися і опрацьовуватися в стислі терміни, використані в різних галузях економіки. Таким чином, контроль за процесом випуску і продажу готової продукції проводиться на підставі первинної документації, облікових реєстрів, головної книги, з обов'язковим проведенням аналізу [1].

Досить актуальною залишається проблема дослідження можливостей програмного забезпечення для автоматизації

бухгалтерського обліку готової продукції та створення внутрішньої мережі з'єднаних між собою автоматизованих робочих місць для прийняття на підставі обробленої інформації ефективних управлінських рішень. Для вирішення цих питань потрібно вибрати таке програмне забезпечення, яке спиралося б на системну комплексну оцінку [7].

Удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі на підприємстві може відбуватися в наступному напрямку: комплексна автоматизація бухгалтерського обліку на складах і в бухгалтерії.

При розгляді системи бухгалтерського обліку і формуванні звітності на підприємстві були виявлені деякі недоліки. Ми прийшли до висновку, що в організації не досить ефективно використовуються автоматизовані системи. В організації дуже багато документів заповнюються в ручний спосіб, що значно впливає на збільшення витраченого часу для виконання якої-небудь операції. Що негативно впливає на відображення бухгалтерських записів. Тому організації слід комплексно перейти на автоматизацію бухгалтерського обліку.

Комплексна автоматизація бухгалтерського обліку дасть змогу:

1. підвищити якість, аналітичність, оперативність обліку;
2. отримувати звітність в самих різних розрізах і формах, не витрачаючи на це додаткових зусиль;
3. підвищити економічність і ефективність бухгалтерського обліку [3].

Для вдосконалення обліку операцій по реалізації готової продукції у власній торговій мережі та обліку в цілому на підприємстві пропонуємо в бухгалтерському обліку використовувати програмний комплекс «1С: Бухгалтерія 8.2». В таблиці 1 наведемо порівняльну

характеристику переваг і недоліків двох програмних комплексів «1С: Бухгалтерія 7.7» і «1С: Бухгалтерія 8.2».

Таблиця 1

Порівняльна характеристика двох програмних комплексів різних версій «1С: Бухгалтерія 7.7» і «1С: Бухгалтерія 8.2»

Функціональні можливості	«1С: Бухгалтерія 7.7»	«1С: Бухгалтерія 8.2»	Переваги 1С 8.2 в порівнянні з 1С 7.7
Ведення обліку декількох організацій у єдиній інформаційній базі	Немає	Є	Організації можуть використовувати загальні списки товарів, статей витрат, контрагентів і т. д. При цьому кожна організація може вести облік по загальній або спрощеній системі оподаткування в рамках однієї й тієї ж інформаційної бази
Застосування різних режимів оподаткування	Підтримується тільки загальна система оподаткування та єдиний податок на дохід для окремих видів діяльності. Для застосування спрощеної системи необхідно купувати спеціалізовані програми	Підтримуються різні схеми оподаткування: - загальна система оподаткування; - спрощена система оподаткування; - єдиний податок і податок на додану вартість; - єдиний податок без податку на додану вартість; - єдиний податок для суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб	Немає необхідності купувати окремі програми для організацій, які застосовують спрощену систему, або програми для ведення обліку індивідуального підприємця
Ведення партійного обліку	Тільки по середньої собівартості	Крім способу оцінки матеріально-виробничих запасів по середній собівартості, стає	Введення партійного обліку розширює область застосування типового рішення

		можливим застосування таких способів, як ФІФО	
Аналітичний облік по місцях зберігання	Кількісно-сумовий	Кількісний, кількісно-сумовий	Підтримка більш широкої кількості бізнес-процесів
Засоби групового введення часто використовуваних бухгалтерських проводок	Відсутні	Є	Цей простий, але ефективний інструмент автоматизації тепер може легко і швидко налаштовуватися користувачем

Джерело: розроблено автором

Основні переваги програми «1С: Бухгалтерія 8.2» над «1С: Бухгалтерія 7.7»:

1. Більш докладно, ніж в Бухгалтерії 7.7, представлений облік основного і допоміжного виробництва, розрахунок собівартості і розподіл різних видів витрат у виробництві. Передбачено облік переробки давальницької сировини.

2. Для роздрібної торгівлі підтримується як оперативне відображення роздрібної реалізації, так і відображення продажів за результатами інвентаризації.

3. Передбачено більше типів цін, наприклад, додана ціна «дрібнооптовий».

Використовуючи автоматизацію обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі, забезпечується контроль надходження платежів від покупців за відвантажену продукцію, зменшується час для визначення обсягу податкового зобов'язання по ПДВ, спрощується процес розподілу позавиробничих витрат [3]. Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації у власній торговій мережі необхідно розмежувати витрати на реалізацію, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на

утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) і маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

На промислових підприємствах, зокрема тих, які мають значні обсяги виробництва та реалізації продукції, доцільно використовувати логістичні способи і прийоми управління випуском і збутом продукції, оскільки у збутовій діяльності та інформаційному забезпеченні процесу збуту готової продукції, який ще називають логістичним сервісом, вони дають кращі результати. Для інформаційного забезпечення маркетингових і логістичних процедур необхідно формувати і передавати на відповідні рівні управління повну, своєчасну і достатню інформацію про кількісних і вартісних показниках залишків готової продукції на будь-який момент часу, вартість відпущеної оплаченої та неоплаченої продукції, про сегментах ринків збуту та витрати, пов'язані зі збутовою діяльністю. Необхідну інформацію подає система обліку, в якій реєструються всі без винятку операції з руху готової продукції та її фактичною собівартістю, залишків готової продукції по окремим групам та аналітичними позиціями. При цьому, як правило, облікова інформація містить набагато більше даних, ніж їх використовують у системі управління. Отже, сьогодні проблема полягає не в обсягах та якісних характеристиках облікової інформації. Найбільшою проблемою залишається рівень використання останньої для оцінки якісних і кількісних параметрів об'єктів обліку, насамперед готової продукції і витрат на збут. Ця інформація в даний час недостатньо застосовується для прийняття управлінських рішень і коригування виробничої діяльності, тому на кожному підприємстві доцільно вивчати інформаційні потреби управлінських підрозділів, формувати

оперативні дані у вигляді звітів і використовувати їх для оптимізації програми виробництва та збуту продукції.

Таким чином, в умовах ринкових відносин питанням сутності, формування, обліку витрат і собівартості продукції потрібно приділяти більше уваги. Для цього необхідно:

1) визначити номенклатуру витрат для планування і обліку конкретного суб'єкта;

2) розробити методику розрахунку та оцінки залишків незавершеного виробництва, а також порядок визначення результатів господарської діяльності.

З використанням комп'ютерної техніки на багатьох виробничих підприємствах прийнято вести облік реалізації готової продукції без застосування узагальнюючих документів, виняток становить формування оборотно-сальдової відомості [2]. Цей документ характеризує інформацію щодо оборотів і залишків готової продукції. Використовуючи автоматизацію обліку по реалізації готової продукції, забезпечується контроль надходження платежів від покупців за відвантаженою продукцією, зменшується час для визначення обсягу податкового зобов'язання з ПДВ, спрощується процес розподілу позавиробничих витрат. Для торгових підприємств, доцільно ввести мікропроцесорну техніку, здатну ідентифікувати окрему одиницю готової продукції [8].

Використання такої техніки є необхідним, оскільки це дає можливість отримати інформацію про всі операції в момент і в місці їх здійснення.

Висновки. У процесі управління сучасним підприємством стан обліку готової продукції та її реалізації займає головне місце. Саме тому однією зі складових ефективної організації обліку є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних і

кількісних характеристик готової продукції. Результати досліджень по організації обліку готової продукції свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на організацію ведення обліку готової продукції та її реалізації. Рішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати бухгалтерський облік і аналіз готової продукції та її собівартості, підвищить ефективність виробництва, конкурентоспроможність продукції, що виробляється, підвищуючи економічний потенціал підприємства.

За результатами дослідження запропоновано рекомендації щодо поліпшення стійкого процесу документообігу з обліку готової продукції шляхом впровадження розробленої форми зведеного документа. Охарактеризована готова продукція і обґрунтовано нові підходи до вирішення питання організації обліку реалізації продукції у відповідності до сучасних потреб управління. Запропоновані заходи щодо вдосконалення первинного документообігу обліку реалізації продукції у власній торговій мережі. Автоматизація облікових робіт повинна поліпшити облікову політику підприємства, перш за все, з точки зору удосконалення її як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Артюх О. В., Цонкова Є. Г. (2016) *Проблемні питання та напрями вдосконалення обліку руху товарів на підприємстві. Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: матеріали II міжнар. студ. наук.-практ. інтернет-конф. (2016, м Одеса), 1, 22-24.*
2. Бразілій Н. М., Крот Ю. М. (2018) *Особливості впровадження комп'ютерних бухгалтерських програм на підприємстві в*

сучасних умовах господарювання. Глобальні та національні проблеми економіки. Київ.

3. Горошанська О. О., Носач Н. М. (2016) *Аналітичне забезпечення управління реалізацією товарів. Економіка і фінанси*. Київ
4. Кащена Н. Б., Носач Н. М. (2018) *Формування облікової політики підприємства за операціями з товарами. Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали VIII Міжнарод. наук.- практ. конф., (17-18 травня 2018 р. м. Львів) 2, 138-140.*
5. Макаренко А. П. (2018) Аудит доходів від реалізації продукції як дієвий засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичний журнал*, 2, 18-23.
6. Меліхова Т. О., Чакалова Н. С., Мисливка К. А. (2019) Удосконалення обліку доходів від реалізації товарів, як інструмент ефективного управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2. <<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6888>> (2020, січень, 23)
7. Бруханський Р. Ф., Пуцентейло П. Р., (2017) *Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій*. Тернопіль. 388.
8. Цимбалюк, А. Д. (2016) Реалізація продукції власного виробництва. *Вісник. Право знати все про податки і збори*. 35, 21-28.

References:

1. Artyukh O. V., Tsonkova E. G., (2016) *Problemni pitannya ta napryami vdoskonalennya obliku rukhu tovariv na pidpriyemstvi*.

Napryamki rozvitku obli`ku, kontrolyu ta ekonomichnogo analizu v umovakh globalizacziyi: materialy II Mizhnarodnoi konferentsii (m. Odessa, 2016). [Problems and directions of improvement of the accounting of the movement of goods at the enterprise. Areas of development of accounting, control and economic analysis in the conditions of globalization: materials of the II International student Research Practice internet conf. (m. Odessa, 2016)], 1, 22-24 [in Ukrainian]

2. Brasil N. M., Krot Y. M., (2018) *Osoblivosti vprovadzhennya kompyuternikh bukhgalterskikh program na pidpriemstvi v suchasnikh umovakh gospodaryuvannya.* [Globalni ta naczionalni problemi ekonomiki]. Kyiv. [in Ukrainian]
3. Goroshanskaya O. O., Nosach N. M., (2016) *Analitichne zabezpechennya upravlinnya realizacziyeyu tovariv.* [Ekonomika i finansi]. Kyiv. 11, 4-12 . [in Ukrainian]
4. Kashchena N. B., Nosach N. M., *Formuvannya oblikovoyi politiki pidpriemstva za operacziyami z tovarami. Aktualni problemi rozvitku obliku, analizu, kontrolyu i opodatkuvannya u konteksti Yevropejskoyi integracziyi ta suchasnikh viklikiv globalizacziyi: materiali VIII Mizhnarodoi konferencii., (Travnja 17-18, 2018, Lviv).* [Formation of accounting policy of the enterprise for transactions with goods. Topical Issues in Accounting, Analysis, Control and Tax Development in the Context of European Integration and the Contemporary Challenges of Globalization: Proceedings of the VIII International. Conf., Lviv, (May 17-18, 2018, Lviv)] 2, 138-140. [in Ukrainian]
5. Makarenko A. P., *Audit dokhodiv vid realizacziyi produkcziyi yak diyevij zasib pidvishhennya efektyvnosti diyalnosti pidpriemstva. Investicziyi: praktika ta dosvid: Naukovo-praktichnij zhurnal, 2, 18-23.* [Audit of revenues from sales of products as an effective means of

improving the efficiency of the enterprise / A. P. Makarenko, M. V. Kutova // *Investments: Practice and Experience: A Scientific and Practical Journal*. 2, 18-23. [in Ukrainian]

6. Melikhova T. O., Chakalova N. S., Myslyvka K. A., (2019) Udoskonalennya obliku dokhodiv vid realizacziyi tovariv, yak instrument efektyvnogo upravlinnya pidpriemstvom. Efektivna ekonomika. . [Improvement of accounting of income from sales of goods as a tool for effective enterprise management. An efficient economy.]2. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6888> (2020, November, 23), [in Ukrainian]
7. Brukhansky R. F., Puenteilo P. R., (2017) Oblikovo-analitichne i organizacijno-pravove zabezpechennya diyalnosti pidpriemstv v umovakh institucijnikh transformacij. [Accounting-analytical and organizational-legal support of the activity of enterprises in the conditions of institutional transformations] Ternopil. 388. [in Ukrainian]
8. Tsymbalyuk A. D., (2016) Realizacziya produkcziji vlasnogo virobnicztva. Visnik. Pravo znati vse pro podatki i zbori. [Realization of production of own production. The right to know everything about taxes and fees. 35, 21-28. [in Ukrainian]